

"ונהפוך הוא - שפת הזכויות במגילת אסתר"
כתיבה: יוסי מיכל, מדריך ארצי ליישום חוק זכויות התלמיד/ה, מפקחת: טובה בן-ארי

יחידות הוראה לחג פורים המשלבות למידה של:
- עקרונות שפת הזכויות
- אמנת זכויות הילד
- מוטיבים מרכזיים בסיפור החג ומנהגיו

יחידה 1 – זכויות אז והיום - לומדים על זכויות במגילת אסתר ובאקטואליה בת ימינו

יחידה 2 – "זכויות בתחפושת" - היכרות עם זכויות הילד

יחידה 3 – בין משלוח מנות לזכויות - הקשר בין מצוות החג ומימוש זכויות

מילון מושגים

מקורות לקריאה נוספת למורים ולתלמידים

יחידה 1 – זכויות אז והיום לומדים על זכויות במגילת אסתר ובאקטואליה בת ימינו

מטרות:

1. לימוד עקרונות מרכזיים בשפת זכויות – זכות, אחריות.
2. לימוד מגילת אסתר לאור עקרונות שפת זכויות.
3. עיבוד מצבים מהאקטואליה האזרחית והחברתית בת ימינו לאור לימוד שפת הזכויות וסיפור מגילת אסתר.

חומרים לסדנה:

- טבלת עבודה (מספר טבלאות כמספר קבוצות העבודה וטבלה גדולה על בריסטול לפעילות הכיתתית)
- ערכת רצועות עם פסוקים מתוך מגילת אסתר (ערכות כמספר קבוצות העבודה וערכה מוגדלת לפעילות עם הטבלה הכיתתית)
- ערכת רצועות של זכויות (ערכות כמספר קבוצות העבודה וערכה גדולה לפעילות עם הטבלה הכיתתית. יש להכין מכל רצועה מספר העתקים על מנת שהילדים יוכלו לשייך זכות מסוימת למספר פסוקים או מספר זכויות לאותו פסוק)
- דבק

מהלך הסדנה:

1. המורה תציג בפני התלמידים את רשימת הזכויות (מצורפת בהמשך). התלמידים יתבקשו להתבונן ברשימה ולומר האם הם מכירים את הזכויות המופיעות והאם הם יודעים מה הכוונה מאחורי כל אחת מהזכויות.
2. המורה תחלק את תלמידי הכיתה לקבוצות עבודה קטנות. כל קבוצה תקבל טבלה כדוגמת זו המצורפת בהמשך. התלמידים יתבקשו להתאים בין פסוקים מתוך מגילת אסתר לבין זכויות שלדעתם מתממשות או נפגעות בכל פסוק.
3. לאחר סיום הפעילות בקבוצות הקטנות תוצג טבלה גדולה. כל קבוצה תציג את מסקנותיה והטבלה הכיתתית תמולא בהדרגה על פי תשובות התלמידים.
4. לאחר סיום הצגת תוצרי העבודה בקבוצות ומילוי הטבלה הכיתתית המורה תקיים דיון עם התלמידים בשאלות הבאות:

- א. מה ניתן ללמוד ממגילת אסתר על זכויות בעת העתיקה?
- ב. האם ניתן להסיק שזכויות מומשו בתקופה זו? אם כן – כיצד הדבר בא לידי ביטוי?
- ג. האם ניתן לאתר זכויות שנפגעו או שלא מומשו בתקופה זו? אם כן – כיצד הדבר בא לידי ביטוי ומה ההסבר לכך?

ד. אילו זכויות בולטות במיוחד בסיפור המגילה, בין אם מומשו או לא? כיצד ניתן להסביר את זה?

ה. האם לדעתכם ניתן היה ליצור בסיפור המגילה מצבים בהם יש לקחת אחריות למימוש ושמירה על זכויות שציינתם כזכויות שנפגעו?

5.

"ונהפוך הוא" – המורה תבקש מהתלמידים לחזור לקבוצות העבודה בהן הם עבדו בחלק הראשון של הסדנה. כל קבוצה תתבקש להכין "מגילת אסתר חדשה" שבה כל הזכויות נשמרות. ניתן להכין את המגילות באמצעות כתיבה מחודשת של סיפור המגילה או ציור של אירועים מתוך הסיפור (רצוי להביא דפי קלף עליהם ייכתב הסיפור או יצוירו הציורים). אפשרות נוספת היא לבקש מהתלמידים להכין המחזה של סיפור מגילה מחודש המבטא מימוש ושמירה על זכויות. (למורה – מומלץ לתת לתלמידים להכין חלק במסגרת משימת בית)

* דוגמאות אפשריות להתאמה בין פסוקי המגילה לזכויות –

"וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן למגדול ועד קטן" – בתיאור זה מתבטא מצבן של הנשים בממלכת פרס העתיקה. משפט זה יכול ללמד על אי מימוש הזכות לשוויון כלפי נשים שהתבטא גם במעשה וושתי וגם בתיאורי הנשים המגיעות לארמון המלך לקראת בחירתו בכלה.

"ויאמר המן למלך אחשוורוש – ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים בכל מדינות מלכותך; ודתיים שונות מכל עם, ואת דתי המלך אינם עושים" – בפסוק זה מתבטאת הפגיעה בזכות לחופש דת. חופש הדת היא זכות אשר מאפשרת לכל אדם לממש את דתו על פי רצונו ודרכו כל עוד אינו פוגע במימוש חופש הדת של אחרים. אמירתו של המן למלך אחשוורוש כי העם היהודי לא מקיים את דת המלך, ורצונו בהמשך להשמידם עקב כך מבטאת פגיעה בזכות זו.

פסוקים מהמגילה:

"ויהי, בימי אחשוורוש: הוא אחשוורוש, המלך מהדו ועד-כוש-שבע ועשרים ומאה, מדינה " (אסתר, א', א')

"ביום, השביעי, כטוב לב-המלך, ביום--אמר למהומן בדתא חרבונא בגתא ואבגתא, זתר וכרפס, שבעת הסריסים, המשרתים את-פני המלך אחשוורוש. להביא את-ושתי המלכה, לפני המלך--בכתר מלכות: להראות העמים והשרים את-יפיה, כי-טובת מראה היא." (אסתר, א', י"א)

"ותמאן המלכה ושתי, לבוא בדבר המלך, אשר, ביד הסריסים; ויקצף המלך מאד, וחמתו בערה בו." (אסתר, א', י"ב)

"כי-יצא דבר-המלכה על-כל-הנשים, להבזות בעליהן בעיניהן: באמרם, המלך אחשוורוש אמר להביא את-ושתי המלכה לפניו-ולא-באה. והיום הזה תאמרנה שרות פרס-ומדי, אשר שמעו את-דבר המלכה, לכל, שרי המלך וכדי, בזיון וקצף." (אסתר, א', י"ז-י"ח)

"וכל-הנשים, יתנו יקר לבעליהן--למגדול, ועד-קטן." (אסתר, א', כ')

"איש יהודי, היה בשושן הבירה; ושמו מרדכי, בן יאיר בן-שמעי בן-קיש-איש ימיני. אשר הגלה, מירושלים, עם-הגלה אשר הגלתה, עם יכניה מלך-יהודה-אשר הגלה, נבוכדנצר מלך בבל." (אסתר, ב', ה'ו')

"לא-הגידה אסתר, את-עמה ואת-מולדתה: כי מרדכי צוה עליה, אשר לא-תגיד." (אסתר, ב', י')

"אחר הדברים האלה, גדל המלך אחשוורוש את-המן בן-המדתא האגגי--וינשאהו; וישם, את-כסאו, מעל, כל-השרים אשר אתו. וכל-עבדי המלך אשר-בשער המלך, כרעים ומשתחוים להמן-כי-כן, צוה-לו המלך" (אסתר, ג', א'ב')

"ומרדכי--לא יכרע, ולא ישתחוה. ויאמרו עבדי המלך, אשר-בשער המלך--למרדכי: מדוע אתה עובר, את מצות המלך. ויהי, באמרם (כאמרם) אליו יום ויום, ולא שמע, אליהם; ויגידו להמן, לראות היעמדו דברי מרדכי--כי-הגיד להם, אשר-הוא יהודי." (אסתר, ג', ב'ד')

"ויאמר המן, למלך אחשוורוש--ישנו עם-אחד מפוזר ומפורד בין העמים, בכל מדינות מלכותך; ודתיים שונות מכל-עם, ואת-דתי המלך אינם עושים, ולמלך אין-שנה, להניחם. אם-על-המלך טוב, יכתב לאבדם;" (אסתר, ג', ח')

"ויקראו ספרי המלך בחדש הראשון, בשלושה עשר יום בו, ויכתב ככל-אשר-צוה המן אל אחשדרפני-המלך ואל-הפחות אשר על-מדינה ומדינה ואל-שרי עם ועם, מדינה ומדינה ככתבה ועם ועם כלשונם:" (אסתר, ג', י"ב)

"ונשלח ספרים ביד הרצים, אל-כל-מדינות המלך-להשמיד להרג ולאבד את-כל-היהודים מנער ועד-זקן טף ונשים ביום אחד, בשלושה עשר לחדש שנים-עשר הוא-חדש אדר; ושללם, לבוז." (אסתר, ג', י"ג)

"ויגידו למרדכי, את דברי אסתר. ויאמר מרדכי, להשיב אל-אסתר: אל-תדמי בנפשך, להמלט בית-המלך מכל-היהודים. כי אם-החפש תחרישי, בעת הזאת--רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר, ואת ובית-אביך תאבדו;" (אסתר, ד', י"ב-י"ד)

"ותאמר לו זרש אשתו וכל-אהביו, יעשו-עץ גבה חמשים אמה, ובבקר אמר למלך ויתלו את-מרדכי עליו" (אסתר, ה', י"ד)

"ויבוא, המן, ויאמר לו המלך, מה-לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו; ויאמר המן, בלבו, למי יחפץ המלך לעשות יקר, יותר ממני. ויאמר המן, אל-המלך: איש, אשר המלך חפץ ביקרו. יביאו לבוש מלכות, אשר לבש-בו המלך; ויסו, אשר רכב עליו המלך, ואשר נתן כתר מלכות, בראשו. ונתון הלבוש והסוס, על-יד-איש משרי המלך הפרתמים, והלבישו את-האיש, אשר המלך חפץ ביקרו; והרפיבו על-הסוס, ברחוב העיר, וקראו לפניו, ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו." (אסתר, ו', ו'-ט')

"ותען אסתר המלכה, ותאמר--אם-מצאתי חן בעיניך המלך, ואם-על-המלך טוב: תנתן-לי נפשי בשאלתי, ועמי בבקשתי. כי נמכרוני אני ועמי, להשמיד להרוג ולאבד; ואלו לעבדים ולשפחות נמכרוני" (אסתר, ז', ג'-ד')

"הנה בית-המן נתתי לאסתר, ואתו תלו על-העץ--על אשר-שלח ידו, ביהודיים (ביהודים). ואתם כתבו על-היהודים פטוב בעיניכם, בשם המלך" (אסתר, ח', ז'-ח')

"אשר נתן המלך ליהודים אשר בכל-עיר-ועיר, להקהל ולעמד על-נפשם-להשמיד ולהרג ולאבד את-כל-חיל עם ומדינה הצרים אתם, טף ונשים; ושללם, לבז." (אסתר, ח', י"א)

"ובכל-מדינה ומדינה ובכל-עיר ועיר, מקום אשר דבר-המלך ודתו מגיע, שמחה וששון ליהודים, משתה ויום טוב; ורבים מעמי הארץ, מתיידיים-כי-נפל פחד-היהודים, עליהם." (אסתר, ח', י"ז)

"ביום, אשר שברו איבי היהודים לשלוט בהם, ונהפוך הוא, אשר ישלטו היהודים המה בשנאיהם. נקהלו היהודים בעריהם, בכל-מדינות המלך אחשוורוש, לשלח יד, במבקשי רעתם; ואיש לא-עמד לפניהם, כי-נפל פחדם על-כל-העמים." (אסתר, ט', א'-ב')

"ותאמר אסתר, אם-על-המלך טוב--ינתן גם-מחר ליהודים אשר בשושן, לעשות קדת היום; ואת עשרת בני-המן, יתלו על-העץ. ויאמר המלך להעשות כן, ונתתן דת בשושן; ואת עשרת בני-המן, תלו. ויקהלו היהודיים (היהודים) אשר-בשושן, גם ביום ארבעה עשר לחדש אדר, ויהרגו בשושן, שלש מאות איש; ובבדה--לא שלחו, את-ידם." (אסתר, ט', י"ג-ט"ו)

"כמים, אשר-נחו בהם היהודים מאיביהם, והחדש אשר נהפך להם מגון לשמחה, ומאכל ליום טוב; לעשות אותם, ימי משתה ושמחה, ומשלח מנות איש לרעהו, ומתנות לאבניים." (אסתר, ט', כ"ב)

זכויות:

[הזכות להיות שונה](#)

[הזכות לשוויון](#)

[הזכות לבחור](#)

[הזכות לחיין](#)

[הזכות לכבוד](#)

[הזכות להליך שיפוטי הגון הזכות לתרבות](#)

[חופש הדת](#)

[חופש התנועה](#)

[חופש הביטוי](#)

[הזכות ל...](#)

יחידה 2 – "זכויות בתחפושת"

היכרות עם זכויות הילד

מטרות:

1. לימוד המאפיינים והמרכיבים המרכזיים באמנת זכויות הילד.
2. לימוד וברור המשמעות של זכויות של ילדים המופיעות באמנה.
3. הצגת תפיסות אישיות של תלמידים בנוגע לזכויות ילדים שונות ברוח פורים.

חומרים לסדנה:

- שמיניות בריסטול (להכנת מסכות)
- חומרי צביעה ויצירה
- גומיות להכנת המסכות.

מהלך הסדנה:

1. המורה תציג בפני התלמידים את אמנת זכויות הילד (גרסה ידידותית לילדים תצורף). התלמידים יתבקשו לקרוא את האמנה, והמורה תדון עימם בשאלות הבאות:
 - א. הביעו את דעתכם האישית בנוגע לאמנה ולזכויות המופיעות בה? חשוב לאפשר בשלב זה לכל תלמיד ותלמידה להביע את דעתם ביחס לאמנה גם אם היא אינה תואמת תפיסות אחרות שמוצגות.
 - ב. האם חשוב שתהיה אמנה כזו נפרדת לילדים? הסבירו את דעתכם.
 - ג. הצביעו על זכות אחת הכלולה באמנה, והסבירו – מדוע היא חשובה בעיניכם?
 - ד. הצביעו על זכות אחת הכלולה באמנה שאינכם מבינים את משמעותה, ונסו לברר יחד עם שאר התלמידים והמורה מהי משמעות הזכות הזו.
2. כל תלמיד יתבקש לבחור בזכות אחת, ולחקור אותה – מה משמעותה, למה לדעתו היא כלולה באמנה, כיצד היא באה לידי ביטוי בחיי ילדים בבית ספר, בבית ובקהילה. מומלץ להציע לתלמידים להיעזר בהורים ומורים ולהיכנס לאתר זכויות התלמיד של משרד החינוך לקריאה של מידע נוסף.
3. בעקבות חקר הזכות כל תלמיד יתבקש לתכנן מסכה או תחפושת שמבטאים את הזכות שבחר. על המסיכה או התחפושת להביא לידי ביטוי מסקנות ותובנות של התלמיד בנושא הזכות. לדוגמה: תלמיד שבחר בזכות לפרטיות יכול להכין מסכה שעליה מצוירים מגירה סגורה, דלת נעולה, יומן תלמיד או מוטיבים אחרים המבטאים את הזכות. אם המורה בוחרת לתת לתלמידים משימה להכין תחפושת כדאי להציע משימה זו כמשימת בית. חשוב להדגיש בפני התלמידים שלא לשלב את המילים המפורשות בהן הזכות מנוסחת במסכה או בתחפושת.

4. בכיתה יציג כל אחד מהתלמידים את המסכה או התחפושת שהכין, ושאר התלמידים יתבקשו לנחש איזו זכות מוצגת. המורה תתעד את כל האלמנטים והמאפיינים שלפיהם הוצגו זכויות שונות.
5. תלמיד שהזכות שלו זוהתה יתבקש לספר על הזכות הזו מנקודת מבטה או "בנעליה": "אני הזכות לפרטיות....."
6. המורה תקיים דיון המבוסס על הפעילות והתיעוד (כדאי להתמקד בזכות אחת בכל פעם במהלך הדיון בשאלות המוצגות) –
 - א. מדוע נבחרו מאפיינים מסוימים לתאר את הזכות?
 - ב. מה ניתן ללמוד על הזכות מהמסכות או התחפושות שהוכנו?
 - ג. האם תלמידים שונים שבחרו להציג את אותה זכות הציגו אותה באופן דומה או שונה? מה הן נקודות הדמיון והשוני בהצגת הזכות?
 - ד. האם הזכות הנידונה היא זכות חשובה? הסבירו את דעתכם.
 - ה. האם חשוב שזכות זו תהיה חלק מאמנת זכויות הילד?
 - ו. הביאו דוגמאות מחיי היום יום בכיתה, בבית הספר, בבית, בעיר או במדינה העוסקות בזכות זו? האם הדוגמאות מציגות מימוש של הזכות או פגיעה בה?

יחידה 3 – בין משלוח מנות לזכויות

הקשר בין מצוות החג ומימוש זכויות

מבוא

חז"ל מונים ארבע מצוות החלות בפורים: קריאת מגילת אסתר – בליל החג ובבוקר החג על מנת לספר על הנס שנעשה ליהודים ולהודות על ההצלה מידי גזירת השמד של המן. גם נשים מחויבות בקריאת המגילה, משום שגם הן ניצלו בנס פורים ומשום שעיקר הנס למעשה נעשה על ידי אישה. סעודת פורים – כנאמר במגילה נקבעו ימי פורים כ"ימי משתה ושמחה". בתלמוד נקבע שבפורים חייב אדם לאכול סעודה ביומו של החג ולשתות בה יין. משלוח מנות – על פי הכתוב במגילת אסתר, "משלוח מנות איש לרעהו". חז"ל טענו כי שימוש בלשון רבים ל"מנות" ובלשון יחיד ל"רעהו" מרמזת על כך שכל אדם חייב לשלוח לפחות שתי מנות, לפחות לאיש אחד. מתנות לאביונים – לפי ההלכה יש לתת לשני אביונים, שתי מנות או סכום כסף שאפשר לקנות בו דברי מאכל. הרמב"ם מציין כי "מוטב לאדם להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו".

מטרות:

1. לימוד מצוות ומנהגי חג פורים.
2. לימוד הקשר שבין קיום המצוות לבין מימוש זכויות.

חומרים לסדנה:

- קטעי מידע על מצוות פורים
- בריסטולים להכנת קולאז'ים
- חומרי יצירה

1. המורה תציג בפני התלמידים את ארבעת המצוות העיקריות החלות בפורים על פי חז"ל. חשוב שהמורה תבהיר עם התלמידים את מהותן של המצוות.
 2. כל תלמיד או תלמידה יתבקשו לבחור באחת המצוות, ולהכין עבודה קצרה על פי הנקודות הבאות –
 - א. מה מקור המצווה?
 - ב. כיצד נהגו לקיים אותה בעבר?
 - ג. כיצד מקיימים אותה כיום? ניתן להציע דוגמאות לאופן בו מקיימים את המצווה בקהילות יהודיות שונות בעולם, בעדות שונות, במשפחה הקרובה של התלמיד?
 - ד. קראו שוב את אמנת זכויות הילד, והציעו לפחות זכות אחת שמתממשת מעצם קיום המצווה? הסבירו את האופן בו הזכות מתממשת.

הערה למורה – ניתן להציע לתלמידים להכין את העבודה המוצעת כעבודת חקר, ולקיים את המשך הסדנה על בסיס עבודות החקר שהתלמידים יכינו.
 3. כל תלמיד או תלמידה יציגו את מסקנות החקר שלהם בנוגע למצווה אותה בחרו ללמוד ולחקור. המורה תקיים עם התלמידים דיון בעקבות הצגת מסקנות עבודות החקר – כל תלמיד או תלמידה יציגו את מסקנות החקר שלהם בנוגע למצווה אותה בחרו ללמוד ולחקור. המורה תקיים עם התלמידים דיון בעקבות הצגת מסקנות עבודות החקר –
 - א. במה ייחודן של מצוות פורים?
 - ב. מדוע נקבעו מצוות אלה לפורים על פי מסקנות החקר ודיעותיכם האישיות?
 - ג. מה הקשר בין מצוות פורים למימוש זכויות עליו ניתן להצביע?
 - ד. אילו זכויות מרכזיות באו לידי ביטוי או מתממשות באמצעות קיום מצוות פורים?
 4. פעילות חוויתית ואקטואלית "אז ועכשיו" –
 - א. התלמידים יתבקשו למצוא כתבות בעיתונים או בטלוויזיה שמציגות, לדעתם, נושאים העוסקים במצוות פורים. לדוגמה: כתבות העוסקות בעוני ובארגונים המסייעים במזון לנזקקים ועניים, כתבות העוסקות ביחס לנשים או נערות ובסוגיות של שוויון או אי שוויון.
 - ב. כל תלמיד יביא כתבה אחת, ויצרף הסבר הכתוב לקשר שבין הכתבה והנושא המוצג בה לבין אחת ממצוות פורים.
 - ג. התלמידים יציגו את הכתבות שבחרו. כל קבוצה של תלמידים שהביאו כתבות בנושא דומה (עניים, מגדר), תכין קולאז' המבטא לדעתם בצורה הטובה ביותר את תמונת המצב בנושא זה בחברה הישראלית כיום. בקולאז' ניתן לכלול את הכתבות, תמונות, דברים כתובים על ידי התלמידים, ציורים או עיצובים רלוונטיים בחומרי יצירה.
 5. כל קבוצה תציג את הקולאז' שהכינה, ותסביר מדוע בחרה להציג את הנושא באופן המתואר. הערה למורה – מומלץ לתלות את הקולאז'ים שהוכנו על ידי התלמידים בכיתה או במסדרון ולעשות בהם שימוש להמשך פעילות על סוגיות חברתיות אקטואליות (קיר פעיל).
- הערה למורה** – מומלץ לתלות את הקולאז'ים שהוכנו על ידי התלמידים בכיתה או במסדרון ולעשות בהם שימוש להמשך פעילות על סוגיות חברתיות אקטואליות (קיר פעיל).

מילון מושגים

זכות – רצון או צורך שמגיע לאדם מבחינה חברתית ומוסרית, ועל החברה לתת לו אותם.

אחריות – מודעות ומחויבות שחלה על אדם באופן אישי או על קבוצת אנשים לבצע פעולות מסוימות על מנת לממש זכויות של אחרים.

מגדר – הבחנה בין תכונות ומאפיינים של נשים וגברים בדרכי חשיבה והתנהגות בהקשרים חברתיים ותרבותיים שונים.

תרבות – מכלול ערכים, אמונות, תפיסות עולם ורעיונות כפי שהן באות לידי ביטוי בהתנהגותם של בני אדם בכל חברה, עם או מדינה. בין אבני היסוד של תרבויות ניתן לכלול: סמלים, טקסים, מיתוסים, חגים ומועדים, שפה ודת.

קבוצת מיעוט – קטגוריה חברתית שאיננה שייכת לקבוצת הרוב השולטת בחברה. חברי קבוצת המיעוט הם בעלי מאפיינים פיזיים, חברתיים או תרבותיים משותפים השונים מאלה של הרוב באותה חברה. קבוצות מיעוט רבות מופלות על רקע ההבדלים הללו בינם לבין קבוצות רוב בתחומים שונים כמו: חינוך, תעסוקה, חופש דת או מעמד חברתי. קבוצת מיעוט אינה בהכרח במיעוט מספרי. היא יכולה להתייחס לכל קבוצה ששונה ובדרך כלל שמופלת לרעה עקב שוני זה.

פורים – חג הפורים הוא אחד מחגי ישראל שנחוג ברוב המקומות בי"ד באדר, ובירושלים וערים נוספות בט"ו באדר (שושן פורים). חג פורים מבוסס על סיפור מגילת אסתר בו ניצלו היהודים באימפריה הפרסית מרצח עם שתיכנן עבורם המן. חג פורים הוא יום הודיה לאלוהים על הצלה זו.

משלוח מנות – אחת המצוות הנהוגות בפורים. על פי מצווה זו על כל אדם לשלוח בפורים לרעהו מנות מזון, לפחות שתי מנות לאדם אחד לפחות. מטרת המצווה, כנראה, היא ריבוי האחוה והרעות בעם ישראל בין איש לאחיו בחג הזה. על פי ההלכה המנות צריכות להיות של מיני מאכלים. בגדים, ספרים וכסף לקניית מזון אינם נחשבים כמנות. משלוח המנות צריך להתבצע ביום פורים ולא בליל.

מסיכה – חפץ המכסה חלק או את כל הפנים. המסיכה משמשת כסממן לאפיון דמות שהאדם מתחפש לה. המסיכות משמשות באירועים תרבותיים וטקסים דתיים שונים. בוונציה מתקיימים מדי שנה קרנבל מסיכות, בשבטים אפריקאיים משתמשים במסיכות לטקסים דתיים וחברתיים. מקור המילה בעברית הוא כנראה ממילה לטינית Masca שפירושה "רוח רפאים". ביהדות נעשה שימוש במסכה כחלק מתחפושת פורים.

מגילת אסתר – היא אחת מחמש מגילות (רות, אסתר, שיר השירים, איכה, קהלת) המגוללות את סיפור נסיון השמדתם והצלתם של יהודי ממלכת פרס בימי אחשוורוש המלך. מאורעות המגילה לפי המסורת שימשו יסוד לקביעת חג הפורים.

מקורות לקריאה נוספת למורים ולתלמידים

[פורים מבעד לעדשת ההיסטוריה](#)

[הלכות המגילה על פי הרמב"ם](#)

[מסיכות רעשנים ומנהגי פורים מאוצרות המדינה](#)